

Oscar II om Wennerberg

Oscar II skriver i sina Memoarer på några ställen om Gunnar Wennerberg.

I samband med regeringsombildningen 1889 noterade han: ”Endast Gunnar Wennerberg fanns kvar, representerande, - ja, - det är verkligen icke så alldeles lätt säga precis: *vad?* Det är ju snillets rätt att ej alltid låta sig genomskådas! Rikt kunskapsförråd, smidighet, ihärdighet, förslagenhet, talaregåvor och tankedjup, i förening med – opportunism och därmed följande egna åsikters, för den profana uppfattningen åtminstone, nog bjärt växlande tolkning, se där palettfärgerna att begagna till en teckning av hans bild, inom ädla konturers gränser under ogrånat hår, och omkring själfulla, djupa ögon, ur vilka stundom sköto blixtar av både genialitet och humor. Underligt nog kunde den mannen, under vardagliga föredragningar tillhörande sitt departements detaljer, vara långrandig och sömngivande till en grad som man aldrig annat! I sanning, på honom kunde man, vid sådana tillfälle, med skäl tillämpa dessa ord från ”Gluntarna”:

Segt som gummi elasticum,
Fastän hackat och malet,
Ljöd från ecklesiastikum
Vittberömliga talet!

[Som synes lite slarvigt citerat! HB]

Ofta hava statsrådet Wennerbergs departementspropositioner av kamrarna förkastats; alltid har han med talent försvarat dem, och ännu har hans parlamentariska nederlag icke föranlett honom att hysa allvarlig önskan att lämna en plats, som han av många skäl sätter värde på. Huru det än må vara härmed så är dock mannen ej blott genialisk utan även älskvärd, ja ”gemütlig” ända in i den politiska opålitlighet, som man ej alltid kan fria honom för och varöver hans kamrater i rådet rätt ofta och bittert nog beklaga sig. Jag har särskilt att tacka honom för den kloka omsorg, varmed han lett mina trenne yngre söners Uppsalastudier, och varav de skördade stor nytta. (del I s 221 f)

Något år senare skrev han à propos motståndet mot statsminister Boström: ”Jag kommer i förbindelse härmed ovillkorligen att tänka på

namnet: *Wennerberg*. Hans utträde ur statsrådet, hösten 1891, hade ej skett frivilligt, och hos honom alstrat bitterhet, som envar som närmare känner honom förstår, att han bådeskulle söka och förmå fortplanta hos andra. Historien om striden inom Karolinska högskoleinstitutets professur i ophtalmologi gjorde på sin tid allt för mycket väsen av sig för att ej vara lätt tillgänglig för forskaren. Jag behöver ej här återförtälja den. Kollegium var delat i tvenne delar, och bitterheten dem emellan, obegriplig som den syntes mig, fortplantades snabbt genom pressen till allmänheten. Man delade sig i Widmarkare och Nordensonare, svärtade varandra och dem, ehuru båda voro lika framstående i sitt fack. Widmark hade en viss prioritet såsom tillförordnad. Om Wennerberg icke, underhand, på förhand bundit sig så hade nog allt gått rätt lugnt i statsrådet, men tyvärr hade han, oförsiktigt nog, gjort detta till förmån för Nordenson. Egenkärlek och envishet – tvenne fel i hans karaktär – hindrade honom att vända om från en oviss och falsk väg, ja, förblindade på ett nästan oförklarligt sätt hans syn på både rätt och sanning, samt förintade hans vanligen så logiska skärpa. För att lösa kollegii tvist hade Kungl. Maj:t tillgripit den ovanliga utvägen att hänskjuta frågan till ”sakkunniga”. Dessas första utlåtande jävades av partsintresset. Nya sakkunniga utsågs. Man skulle väl nu tycka, att då av dessa tre, två företrädesvis uttalade sig för Widmark, så borde striden vara löst. Men nu först flyttades den till mitt rådsbord. Wennerberg bestred att ”*detta*” var ”*detta*” och att ”*ja*” var ”*ja*”. Fåfängt sökte jag genom enskilda samtal och förberedande överläggningar i statsrådet att rubba hans omedgörlighet, och visa hans absurda uppfattning av Wiener professor [Manthners] votum. För att vinna försoning och giva honom en gyllne återtågsbro, lät jag på ministriell väg utbedja en tilläggsförklaring av professorn själv. Den utföll ännu tydligare, men framkallade märkligt nog ännu mer hetsigt och absurt motstånd från Wennerbergs sida. Några av hans kolleger ville i det längsta att öppen brytning skulle undvikas, och visade på grund därav i sina yttranden en undfallenhet som jag ej tror var ett resultat av deras åsikt. Men mitt tålmod svek, då jag såg huru förgäves alla mina försoningsförsök varit. Att uppoffra en duglig lärares rättvisa krav på avseende att ett kungligt beslut angående honom borde vila på ”sanning och rätt”, såsom regeringsformen bjuder, det ville jag ej även om det skulle kosta en medlem av mitt statsråd hans plats. Och däri fick jag genast starkt medhåll av min nye,

rättrådige statsminister. Widmark nämndes. Wennerberg tog avsked, med humör, spående, såsom följer av sitt fall, alla möjliga riksolyckor. Naturligtvis hava dessa helt och hållet uteblivit. Den blott ögonblickliga och konstlade bitterheten hos allmänheten dunstade lika ögonblickligt bort. Widmark skötte sin tjänst såsom ordinarie lika väl och till allas nöje, som när han var extraordinarie tillförordnad. Men Wennerberg *han* glömde motgångarna lika litet, som han lärde av sitt misstag. Fem år äro sedan hans avgång snart förflutna, och många äro bevisen på verkligheten av hans hämndlust, de senaste äro ej många dagar gamla. [fotnot: Se händelserna i första kammaren den 19 februari 1896.] Mig ”bonderade” han endast en kortare tid, allt hans hat samlade sig emot Boströms person och verksamhet. Hans plats fylldes genast och *mera än väl* av rektor Giljam, ledamot av riksdagens första kammare...

(del I s. 224 ff)

Oscar II Mina memoarer del I Stockholm 1961